

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 180 — GOD. V.

ŠIBENIK, 15. VELJAČE 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Izmjene u sistemu oporezivanja poljoprivrednika

VEĆA SREDSTVA POLJOPRIVREDI

Izjava predsjednika Odbora za privredu Saveznog izvršnog vijeća druga Svetozara Vukmanovića

Predsjednik Odbora za privredu Saveznog izvršnog vijeća druga Svetozar Vukmanović dao je ovu izjavu o oporezivanju poljoprivrednih proizvođača u 1956. godini:

U sklopu mjera koje su usmjerene na srednjanje naše privrede i stabiliziranje tržišta, Savezno izvršno vijeće razmatralo je i poresku politiku, posebno oporezivanje poljoprivrednih proizvođača.

U razmatranjima o promjenama u politici oporezivanja od prvostepenog utjecaja bile su sljedeće činjenice:

1. Od 1952. godine konstantno rastu prihodi poljoprivrednih proizvođača, dok sudjelovanje ponaša u dohotku poljoprivrednih proizvođača opada. Od svog do-

hotka poljoprivredni proizvođači su plaćali u ime poreza sljedeće procenete po godinama:

1952. g. 12 posto,
1953. g. 9 posto,
1954. g. 9,5 posto,
1955. g. 7,7 posto.

U odnosu na 1952. godinu, poresko opterećenje dohotka iz poljoprivrede smanjeno je u 1955. godini na 36 posto.

Povećanje dohotka nastupilo je, prije svega i najvećim dijelom, kao rezultat velikog skoka cijena poljoprivrednih proizvoda, a najmanje dijelom kao posljedica porasta proizvodnje. Kretanje cijena u ovom periodu ukazuje na tendenciju povećanja dohotka poljoprivrednih proizvođača na bazi skoka cijena:

Cijene na veliko	1952.	1953.	1954.	1955.
Industrijska roba	100	99	101	105
poljoprivredni proizvodi (otkupne cijene)	100	109	121	132
Cijene na malo				
Industrijska roba	100	96	94	100
poljoprivredni proizvodi	100	127	121	150
hrana	100	114	111	132

Prednja tabela pokazuje da su se bitno promijenili odnosi u cijinama u korist poljoprivrednih proizvođača.

2. Upravo s porastom prihoda iz poljoprivrede, još bržim tempom su rasli prihodi sela izvan poljoprivrede. Dok su ovi prihodi iznosili u 1952. godini 58 milijardi, cijeni se da su u 1955. godini oni postigli nivo od oko 90 milijardi dinara. Najveći dio ovih prihoda potječe iz velikog povećanja zaposlenosti (od 1952. godine zaposlenost je povećana za oko 450.000 radnika i službenika u privredi), i intenzivne investicione izgradnje koja je angažirala veliki broj ljudi sa sela na raznim uslugama (kirijašenja i dr.).

3. Oporezivanje dohotka po katastarskom prihodu, pored pozitivnih posljedica ima i svoje sla-

bosti, koje djelomično proizlaze iz samog sistema oporezivanja po katastru, a djelomično uslijed stanja samog katastra koji je nastajao od prije rata i koji ne odražava sve promjene, nastale u međuvremenu, koje su bitne za ocjenu stvarnih prihoda. Njegov je osnovna slabost što se katastarski prihod obračunava po jedinici površine, pod pretpostavkom da se svuda gaje žita, dok se prihodi od stočarstva ne uzimaju dovoljno u obzir. Osim toga, kod jednog dijela domaćinstva ostvaruju se veći prihodi na bazi korištenja imovine, kao na primjer, zaprega, kola, vodeničica, kazana za pečenje rakije, vršalica, traktora i drugih sredstava za proizvodnju, što treba uzimati u obzir radi ravnopravnijeg i pravednijeg poreskog opterećenja.

Na liniji postepene stabilizacije privrede

Uvođenje poreza na imovinu omogućuje u izvjesnoj mjeri otklanjanje slabosti katastra, jer zahvaća dosad neoporezovane prihode. Pošto porez na imovinu pogađa imaoce imovine, a to su pretežno, imućnija domaćinstva, neophodno je bilo da se ublaži progresivna oporezivanja dohotka po katastru, da ne bismo destimulirali proizvodnju kod proizvođača preko 5 hektara zemlje. I inače, progresivno oporezivanje dohotka po katastru, suviše oštro pogađa domaćinstva koja obrađuju od 5 do 10 hektara zemlje, dok domaćinstva s posjedom do 3 hektara plaćaju veoma nizak porez koji je nerazmjernan dohotku koji ostvaruju. Kao posljedica oštrog poreskog stopa dolazi do pojave diobe zemlje i daljeg usitnjavanja posjeda. Već u prošloj godini učinjen je izvjestan korak u tom pravcu, određivanjem minimalne i maksimalne stope oporezivanja u granicama od 9 posto do 56 posto, dok je u 1954. godini taj raspon iznosio 6 posto do 70 posto. Dalje smanjivanje tog raspona diktirano je i potrebom da se i sitnija domaćinstva oporezuju nešto jače, u skladu s porastom njihovih prihoda. Međutim, iako se smanjuje progresivna oporezivanja po katastru s obzirom na oporezivanje imovine, imućnija domaćinstva ne će biti manje oporezovana nego dosad.

Savezno izvršno vijeće, unoseći izvjesne promjene u dosadašnji opseg poreza i, djelomično, u sistem oporezivanja, pošlo je od zadatka da ove promjene tre-

ba da budu na liniji osiguranja postepene stabilizacije privrede i osiguranja potrebnih sredstava za brži razvoj poljoprivrede. Ka-

ko je jedan od odlučujućih momenata za uspješni razvoj privrede stabilizacija tržišta, pored svih ostalih mjera usmjerenih u tom pravcu, i poneska politika je morala uzeti za osnovu taj motiv kao odlučujući. Promjene u poreskoj politici, prije svega, treba da osiguraju povoljnije uslove u odnosima između industrije i poljoprivrede i povećanje interesa proizvođača za prihode iz poljoprivredne djelatnosti, za potpunije zahvaćanje prihoda od imovine i, na toj osnovi, formiranje sredstava za unapređenje poljoprivrede, za izgradnju puteva, fonda za zaštitu stoke i investicione izgradnje u poljoprivredi.

Pošto ova mjera doprinosi uredivanju tržišta i, na toj osnovi, stabiliziranju cijena, ona je od značaja kako za poljoprivredne proizvođače, tako isto i za radnike i službenike. Pored naprijed istaknutih prednosti za poljoprivredne proizvođače ona ima ne manje značenje za osiguranje standarda u gradu, jer treba da omogućiti stabilnije odnose između plaća i cijena. Pri srušenjem tržišta i industriji, a i ostalim privrednim oblastima povećanje zarada bit će u direktnoj zavisnosti od povećanja proizvodnosti, a ne od spekulativnih zarada na bazi skoka cijena.

U 1955. godini, u usporedbi sa 1953. godinom (i jedna i druga godina smatraju se boljim poslijeratnim godinama), novčani prihodi poljoprivrednih proizvođača porasli su za 84 milijarde dinara, iako je fizički opseg proizvodnje bio na približno istom nivou. To najbolje dokazuje da je porast prihoda nastupio kao posljedica skoka cijena.

Povećane prihode poljoprivredni proizvođači su najvećim dijelom upotrebili za povećanje lične potrošnje, a znatno manjim dijelom za razvoj gospodarstva i za ostale potrebe. To se može uočiti promatranjem kretanja individualne potrošnje u toku 1955. godine, koja pokazuje istu zakonitost kao i kretanje u 1954. godini. Dok je individualna potrošnja po stanovniku porasla u 1955. godini za 5,7 posto u odnosu na prethodnu godinu, cijeni se da je realna individualna potrošnja seoskog stanovništva porasla za 10 posto. Ako se uzme u obzir

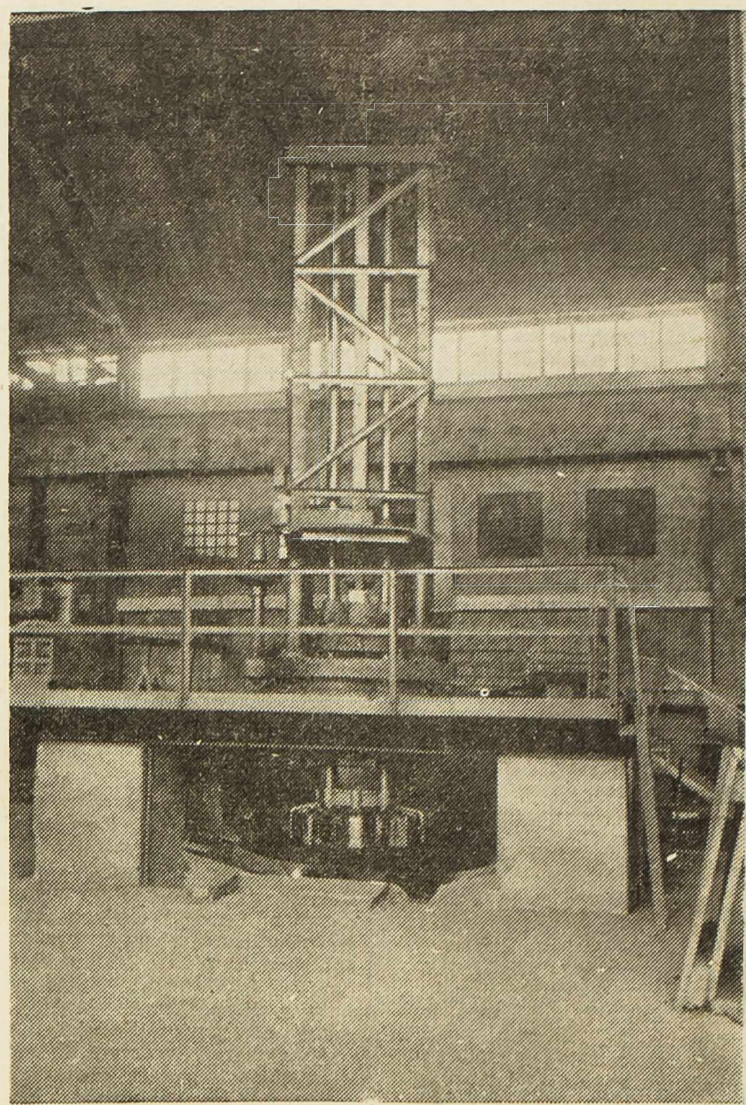
da jedan dio povećane individualne potrošnje otpada na povećani broj zaposlenih (oko 200 hiljada novozaposlenih u privredi izvan poljoprivrede), onda se lako može uočiti da je takav porast lične potrošnje na selu bio moguć uz stagniranje, a kod izvjesnih kategorija gradskog stanovništva uz manje opadanje realne potrošnje. Pritom su individualna ulaganja za razvoj poljoprivrede porasla za svega 10 milijardi prema 1955. godini.

Do većeg opsega individualne investicione izgradnje nije došlo jednim dijelom uslijed nedostatka izvjesnog investicionog materijala, uslijed opsežne investicione izgradnje na društvenom sektoru, ali je, svakako, pretežni dio imala orijentacija na povećanje lične potrošnje. Ovakva orijentacija rezultat je posebnih uslova na našem tržištu koje je omogućavalo lake zarade na poslovima izvan poljoprivrede. Nerazmjerni porast lične potrošnje na selu stvara probleme i u pogledu općeg nivoa robnih fondova potrebnih za ličnu potrošnju (i pored 29 posto povećanja robe za ličnu potrošnju u dvije posljednje godine tržište se nije moglo stabilizirati) i u pogledu standarda gradskog stanovništva koji zaostaje, kao i nedovoljnih ulaganja u poljoprivredu iz povećanog dohotka poljoprivrednih proizvođača.

Porast lične potrošnje na selu samo u posljednje dvije godine prelazi 20 posto, dok je poljoprivredna proizvodnja u 1955. godini, koja se smatra jednom od boljih poslijeratnih godina u poljoprivredi veća za 9 posto prema trogodišnjem prosjeku.

Očevidno je da porast lične potrošnje nije rezultat povećane proizvodnje u poljoprivredi, nego posljedica skoka cijena uslijed deficitarnosti u poljoprivrednim proizvodima. Ovaj moment ukazuje na to, da povećane prihode iz poljoprivrede treba što više usmjeravati prema daljem razvoju poljoprivrede, uz jedan skromniji i postepeniji razvoj lične potrošnje na selu, u skladu s porastom proizvodnje i produktivnosti u poljoprivredi. Zadržane organizacije u takvim uslovi-

(Nastavak na 2 strani)

Iz tvornice elektroda i ferolegura

Problem produktivnosti u našim poduzećima

Stanje u vezi produktivnosti rada u nekim našim privrednim poduzećima je, tako reći, zabrinjavajuće, a u odnosu na predratno stanje ono je još lošije. Istina za to postoje i objektivni razlozi kao nestabilnost cijena i nesredeno tržište, te drugi faktori koji su svi skupa omogućavali mnogim našim poduzećima da ostvaruju nerealne dobiti. Pritom oni nisu obračunali dovoljno pažnje na troškove proizvodnje i povećanja produktivnosti rada. To je naročito bilo karakteristično za ona poduzeća koja su radila za izvoz.

Činjenica je, da se osobito u nekim većim privrednim organizacijama imaju velike rezerve, da je slab efekat rada kao i da se minimalno koriste postojeći strojevi, a ima i slabe organizacije rada i t. d. U većini slučajeva za rješavanje tih pitanja nisu pokazali dovoljnu brigu radnički savjeti, tehničko osoblje i drugi odgovorni faktori. Na pr., produktivnost u Boksitnim rudnicima u Drišuu bila je prije rata daleko bolja nego je danas. Učinak po jednom radniku iznosi danas svega 660 kg, dok je prije rata bio oko 1.000 kg. S obzirom na opremu i mehanizaciju kojom se danas raspolaže u tim rudnicima u odnosu na predratno sta-

nje, onda bi današnja produktivnost morala biti znatno veća. S druge strane pogleda finansijski efekat poduzeća, onda je on sasvim povoljan. U prošloj godini dobit je iznosila oko 300 milijuna dinara, a ove godine se očekuje približno isto tolika dobit. Iz tog primjera očito se vidi, da dobit nije mjerilo rentabilnosti poslovanja tog poduzeća, t. j. povećana produktivnost rada što bi trebalo da bude osnov, već je ona proizišla uglavnom zbog povoljne konjunktura na tržištu i subvencije države na izvozu. Slično je stanje i u rudniku Siverić, gdje je učinak po jednom radniku nži od onog prije rata. Pored ostalog, u tom rudniku je broj radne snage u vanjskim pogonima nesrazmjerno velik u odnosu na broj onih koji su direktno zaposleni u proizvodnji. Tako je u jamama 700 radnika prema 417 koji su izvan neposredne proizvodnje.

Posebno je pitanje korištenja pojedinih pogona i radionica u okviru nekih naših poduzeća. Ranije se tražilo da poduzeća budu u svakom pogledu kompletna bez obzira na to, koliki je kapacitet pojedinog pogona i kakova će biti njihova rentabilnost. Međutim, praksa je pokazala da neka naša poduzeća raspolažu opremom i pogonima koji u stvari nisu ni približno iskorišteni s obzirom na njihove proizvodne mogućnosti. Na pr., Tvornica lakih metala »Boris Kidrič« raspolaže mehaničarskom i stolarskom radionicom čiji kapaciteti nisu iskorišteni, a niti će u buduću biti s obzirom na stvarne potrebe tvornice. Dok je s jedne strane takovo stanje, s druge se nameće nužna potreba organiziranja jedne automehaničarske radionice, koja bi služila i za ostale opravke ne samo za grad nego i za šire područje. Opremu, međutim, za takvu radionicu ne posjedujemo. Sličnih primjera ima i kod drugih naših tvornica.

Na općini Tijesno studen nanijela velike štete poljoprivredi

Velika hladnoća, koja je posljednjih dana vladala i na području općine Tijesno, izazvala je nagli pad temperature, koja je iznosila čak minus 17 stupnjeva. Ljudi odavno ne pamte tako oštru zimu. Poljoprivrednici su zabrinuti, jer je studen već dosad uništio u tom kraju velik broj stabala maslina i smokava, a upropaštene su i kulture povrća u Betnškom polju.

Naročito teško će se osjetiti nastali gubitak u maslinarstvu, jer kako je poznato, na području općine Tijesno srmo uljarstvo ostvaruje 40% narodnog dohotka, dok sve ostale poljoprivredne grane čine 60%. Sve to stvara ozbiljan ekonomski problem za taj kraj. Osobito su teško pogođene one obitelji, koje imaju prihode uglavnom od proizvodnje ulja i smokava, a tih obitelji je velik broj.

Brodogradilšte u Betni obustavilo je rad, jer na otvorenom prostoru pod ovakvim vremenskim prilikama, nemoguće je obavljati bilo kakav posao. Brodu »Pagare«, koji se nalazi u brodogradilštu, uslijed velikih količina snijega i leda, što se naslagalo na njegovoj palubi, prijeti opasnost da se prevrne.

Uslijed velike hladnoće zrtvorenu su i škole na čitavom području općine.

R. Frkić

Tvornica glinice i aluminija u Lozovcu

